

„Budeme raději vyrábět automobilové karoserie,“ sdělí Josef Sodomka mladší svému otci, když se vrátí do rodného města ze studií a zkušené v mladoboleslavské automobilce. **Automobily mu prostě učarovaly. Jeho otci se nápad moc nezamlouvá, raději by se dál věnoval výrobě kočárů. Ale chápe, že doba si žádá změny, a nakonec souhlasí.**

Nejjemnější látky!“ „Kupte si vzácné koření!“ rozléhá se přímo v srdci nově se rodícího města. Na obchodní stezce, později zvané Trstenická, jež spojuje Čechy s Moravou napříč pohraničním hvozdem, založí český král Přemysl Otakar II. (asi 1233–1278) před rokem 1265 nové město, Vysoké Mýto. Právě po této obchodní stezce proudí zboží mezi západní a východní Evropou, zvláště kožešiny, sůl, otroci, luxusní zboží a další. Město je obelháno dvojitým prstencem masivních kamenných hradeb s 25 baštami a třemi branami. Za jeho zdi se začínou nejprve usazovat kolonisté ze severoněmeckých oblastí. „Jeho pravidelné uspořádání se sítí ulic a nezvykle velkým čtvercovým náměstím, dodnes největším u nás, je jedním z vrcholných projevů vyspělého urbanismu doby posledních Přemyslovců,“ dodává současná autorka **Dagmar Krsková**.

ŠVĚDOVÉ SI NEBEROU SERVÍTKY

Město úspěšně těží ze své výhodné polohy a bohatne a bohatne. Staví se zde řada nových domů a po husitských válkách se Vysoké Mýto co do počtu domů zařadí mezi deset největších v zemi. Od 16. století jeho obyvatelé pyšně kráčí okolo budovy

VYSOKÉ MÝTO

proslavil nadaný konstruktér

› Město se pyšní bohatou historií a nezvykle velkým čtvercovým náměstím.

nové radnice, kostela Nejsvětější Trojice či kamenných domů na náměstí. Všechny dobré časy ale jednou končí a své o tom ví i Vysoké Mýto. Po porážce stavovského povstání roku 1620 musí platit vysoké kontribuce a během pokračující třicetileté války vydržovat oddíly císařské armády. A aby toho nebylo málo, město několikrát vydrancují Švédové. Po skončení bojů v něm stojí necelých 150 opuštěných domů a místní lidé se jen pomalu vzpamatovávají z hospodářského otřesu.

OHNIVÁ ZKÁZA

„Hoří! Zachraň se, kdo můžeš!“ rozléhají se po ulicích Vysokého Mýta zoufalé výkřiky. Píše se rok 1774, když město postihne obrovský požár. Jeho plameny pohltnou více než 200 domů včetně kostela. Lidé se z ni-

čivé pohromy vzpamatovávají několik let. Na další rozkvět si město musí počkat až do 19. století. Tehdy se zde chodí na představení českého divadla, do veřejné knihovny či městského archivu. V roce 1871 vedení města založí muzeum, jedno z nejstarších v českých zemích. A Vysoké Mýto vzkvétá i v oblasti průmyslu. Vděčí za to především místní firmě **Václava Ignáce Strátilky** (1873–1940), která se věnuje výrobě hasičské techniky, a dílně na výrobu kočárů **Josefa Sodomky**.

PŘEMLUVÍ OTCE

Josef Sodomka mladší (1904–1965) přesvědčí roku 1925 otce, aby rodinný podnik zaměřili spíše na výrobu automobilových karoserií. A tak se začne psát historie značky Carrosserie Sodomka, (budoucí firmy Karosa, největšího podniku na výrobu autobusů v Česku, v roce 2007 přejmenované na Iveco Czech Republic). Sodomka syn pracuje do úmuru, v továrně tráví soboty, neděle i svátky. Své návrhy často načrtne křídou na vrata dílen, až poté tvoří přesné nákresy. A jeho snaha brzy přinese ovoce – začíná získávat zakázky od těch nejnáročnějších klientů (za opravdu mistrovské dílo je považováno několik luxusních vozů Aero 50 z let 1939–1941 s koly v kapkovitých blatnicích). Sodomka však věnuje pozornost i autobusovým karoseriím. V roce 1928 firma vyrobí první autobus na podvozku Škoda 125 s kapacitou

› Sodomkovi zaměstnanci dumají nad výkresem „Stalinova“ Tatrplanu.

14 míst k sezení. V průběhu dalších pěti let pak zhotoví přes 30 dalších autobusů na podvozcích domácích i zahraničních automobilek.

ZNÁRODNÍ FIRMU

Nejen během druhé světové války, ale i po jejím konci čekají Sodomkův podnik těžké časy. Roku 1948 je firma znárodněna a Sodomka se stává prvním ředitelem národního podniku Karosa. Pomyslnou tečkou za jeho kariérou je pak automobil Tatrplan. Jde o unikátní kabriolet se zapouštěcí střechou a motorem v zadu, do té doby zřejmě nejmodernější vozidlo vyrobené na našem území. Jako dárek od československého lidu ho ke svým 70. narozeninám obdrží sovětský vůdce

Ve znamení vojenských uniforem

Po dlouhých 200 let ovlivňuje život ve Vysokém Mýtě **přítomnost vojenské posádky**. První kasárna jsou zde zřízena **už v průběhu druhé poloviny 18. století**. Usídlí se v nich i **početný sbor sovětských**

okupačních vojsk, a to v letech 1968–1990. Po jejich odchodu vojenská posádka ve městě **nadobro zaniká**. Budovy, které dříve armáda hojně využívala, se postupně začínají **přetvářet na byty či sídla firem a škol**.

Josif Vissarionovič Stalin (1878–1953). Sodomka má z toho ale pramalou radost. Nejenže nestihne kabriolet podrobit zkušebnímu provozu, nemůže jej ani sériově vyrábět.

OBVINÍ HO Z PLETICH

Po více než dvou letech v pozici podnikového ředitele je Sodomka v polovině listopadu 1950 ve svém bytě zatčen a převezen na Krajské velitelství StB v Pardubicích. Zanedlouho poté putuje do vazební věznice v Chrudimí. V červnu příštího roku si pak vyslechne obvinění z „pletich proti znárodnění, daňové machinaci a podezření z vyzvědačství“. I za mřížemi se mu ale stále v hlavě rodí nové nápady a kreslí si návrhy nových typů karoserií, i když mu je dozorců zabavují.

Z vězení vyjde na svobodu po necelých třech letech. Jako konstruktér a zkušební technik nastupuje u podniku Liaz v Mnichově Hradišti, ovšem do práce už nyní dojíždí plátěným velorexem...

Karolína Němcová

› Po propuštění z vězení Sodomka dojíždí do práce v plátěném velorexu.

› Se stavbou autobusových karoserií začíná Sodomkova firma na konci 20. let.

Pocta zakladateli města

Před Pražskou branou přímo v centru města **míčky pohlíží na okolní dění socha Přemysla Otakara II.** z dílny uměleckého kováře a sochaře **Karla Bureše**. Slavnostního odhalení se dočkala roku 2012 jako **pocta zakladateli více než 50 měst a hradů v celé střední Evropě**. Socha je vysoká **2,5 metru** a je zhotovena celkem **z 300 kilogramů železa**, královské atributy jsou pozlacené, například **koruna a pečet**. Král stojí na podstavci z růžové žuly a v levé ruce **pyšně drží listinu o založení města Vysokého Mýta**. Uvnitř sochy jsou uloženy ostatky z královny rakve.

Foto: Regarditř muzeum Vysoké Mýto, město Vysoké Mýto, foto: blog:aleš.felgij, aukropolehnic.com, auto.cz, veletram.ato.cz, verificalcamerius.blog.cz

Stihne zaopatřit svou ženu

Český král **Václav II.** (* 1271) roku 1305 umírá a z jeho ženy **Elišky Rejčky** (1288–1335) je rázem mladičká vdova. Nezůstane ale sama dlouho. Už následujícího roku se s ní ožení český král **Rudolf Habsburský** (kolem r. 1281–1307). Ten sice

brzy poté přichází o život během obléhání Horažďovic, ale **ještě před tím, než vydechne naposledy**, stihne z Vysoké Mýta učinit věnné město českých královen. **Vybere celkem pět měst, která mají přispívat na život královen** a po smrti jejich

mužů jim poskytovat vdovské věno. Kromě Vysokého Mýta se jedná o **Poličku, Chrudim, Jaroměř a dnešní Hradec Králové. Později přibudou mezi věnná města ještě Mělník, Dvůr Králové, Nový Bydžov a Trutnov.** V držení českých královen zůstane Vysoké Mýto až do roku 1918.

inzerce

Zveme Vás do Vysokého Mýta na společenské akce v roce 2016

Dvůr Králové nad Labem • Hradec Králové • Chrudim • Jaroměř Mělník • Nový Bydžov • Polička • Trutnov • Vysoké Mýto

20. 4. 2016 | Den Země
21. 5. 2016 | Čermákovy Vysoké Mýto
4. 6. 2016 | 10. ročník festivalu Sodomkovo Vysoké Mýto
22.–26. 8. 2016 | Týden hudby
9.–11. 9. 2016 | Městské slavnosti
26. 11. 2016 | Adventní Kujebácký jarmark

Bližší informace o programu naleznete na www.vysoke-myto.cz
www.vennamesta.cz